

показників соціального інтелекту поступово зменшуються, зокрема, розуміння поведінки інших людей та здатність ідентифікувати емоцій, але найбільш значимі зміни у зниженні рівня розвитку майже всіх показників соціального інтелекту спостерігається після 51 року.

Список бібліографічних посилань

1. Крейдун Н. П. Деформація соціального інтелекту як фактор девіантної поведінки у старшому підлітковому віці. *Проблеми соціальної роботи*. 2013. № 1 (2). С. 108–111.

2. Малкина-Пых И. Виктимология. Психология поведения жертвы. СПб. : Питер, 2017. 832 с.

Отримано 05.02.2018

УДК 159.9.075

Наталія Вікторівна ЮР'ЄВА,

*старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності
Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової
діяльності Національної академії Національної гвардії України (м. Харків),
кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ- ЖІНОК ПРИ ПРОХОДЖЕННІ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

*Представлено найбільш важливі проблемні питання професіоналізації
військовослужбовців-жінок, які суттєво впливають не лише на їх бойову
готовність, морально-психологічний клімат у військових колективах, але і на
ефективність виконання службово-бойової діяльності.*

Будь-які реформаційні заходи у державі, у тому числі й у військових формуваннях, мають враховувати останні наукові досягнення та раціональні дослідницькі пропозиції для конкретного етапу розвитку. У закордонному науковому суспільстві, де актуальність гендерних питань доводиться багаторічною історією, тривалий час йде перегляд патріархальних стереотипів, які пов'язані з соціальною активністю жінок.

На підставі проведеного теоретико-методологічного аналізу наукових досліджень [1–4] з вивчення статево-гендерних особистісних властивостей військовослужбовців, можна визначити певні відмінності:

— за темпераментом (відмінність не лише зовнішньо, але й за діями);

— за характером (визначає поведінку і ставлення до навколишнього середовища, праці, інших людей і самого себе);

- прагненням до лідерства, домінантності, незалежності;
- за мотиваційною спрямованістю;
- за емоційним станом;
- за вольовими якостями (цілеспрямованість, самовладання, витримку, наполегливість, рішучість, сміливість тощо).

Ряд науковців [2] вказують на те, що ефективність соціальної самореалізації військовослужбовця-жінки залежить від:

1) суб'єктивних чинників (власного вибору жінки, тобто її внутрішнього бажання реалізувати себе у цій сфері та здійснення відповідних дій для досягнення своєї мети);

2) зовнішніх чинників (недосконале законодавство, його порушення, приниження гідності жінок колегами чи керівниками чоловічої статті під час бойових дій або несення військової служби, гендерні стереотипи військовослужбовців-чоловіків тощо).

Слід зазначити, залучення жінок до військової служби є позитивною практикою. Жінки військовослужбовці мають велику працездатність, внутрішню самодисципліну, відповідальність за доручену справу, професіоналізм, але вони протягом службово-бойової діяльності не мають належного рівня реалізованості у професійному напрямку та майже відсутня кар'єрна складова.

Проведений аналіз сучасних досліджень [1–4] виявив перелік питань, які наразі є найбільш проблемними в діяльності жінок-військовослужбовців:

- проблеми, що виникають через необхідність поєднання служби із домашніми обов'язками;

- протиріччя між інтересами державної служби та репродуктивною функцією жінок;

- дискусійність позитивного впливу наступних психофізіологічних особливостей жінок на якість виконання ними професійних обов'язків: більш високий рівень емоційності, самокритичності та комунікабельності; розвиненість інтуїції, емпатії; більш високий рівень виконавчої дисципліни; більша схильність до робочих стресів; менша залежність від шкідливих звичок (алкоголь, куріння); менша фізична сила; більш низький рівень агресивності;

- розрив, що існує між декларацією рівних можливостей та реальним рівнем дискримінації жінок;

- наявність проблеми сексуальних домагань на службі;

- проблема адаптації до умов діяльності у чоловічому середовищі;

- проблемні питання у сфері соціальної та правової захищеності жінок.

Згідно теоретичного аналізу наукових здобутків та попереднього опитування психологів військових частин Національної гвардії

України науковцями науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України при проведенні пілотажного дослідження визначено декілька блоків, які охоплюють переважну кількість типових ускладнень проходження військової служби в Національній гвардії України жінками та визначають зміст анкети для жінок-військовослужбовців з вивчення цих ускладнень:

- соціально-побутові ускладнення, які дозволять визначити наявність гідного забезпечення матеріальних потреб;
- юридичні ускладнення, які дозволять визначити дієвість нормативно-правових норм;
- сімейні ускладнення, які дозволять визначити типові проблеми у родині;
- міжособистісні ускладнення, які дозволять визначити поширеність стереотипів відношення до жінки, як до співслужбовця;
- професійні ускладнення, які дозволять визначити труднощі у професійній підготовці, визначити свідомість ставлення до вибору професії.

Визначення питань за даними блоками, у свою чергу, дозволять виявити особливості, що негативно позначаються на ефективності службово-бойової діяльності та морально-психологічному стані жінок при проходженні військової служби в Національній гвардії України. Враховуючі виявлені особливості в організації проходження служби у лавах Національної гвардії України необхідно більш ефективно використовувати потенціал військовослужбовців-жінок та розширити можливості для їх самореалізації у службово-бойовій діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Бурчак О. І. Гендерні особливості особистісних властивостей військовослужбовців : диплом. робота з психології. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/12529/1/Бурчак.О.І.%20Гендерні%20особливості%20особистісних%20властивостей%20військовослужбовців.pdf> (дата звернення: 09.01.2018).
2. Афонін Е. А. Становлення Збройних Сил України: соціальні та соціально-психологічні проблеми : дис. ... д-ра соціол. наук : 22.00.03. Київ, 1994. 304 с.
3. Скуріхін С. М. Правова соціалізація військовослужбовців та її особливості // Правове життя сучасної України : матеріали міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (м. Одеса, 20–21 квіт. 2012 р.). Т. 1 / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса : Фенікс, 2012. С. 143–145.
4. Потапчук Є. М. Теорія та практика збереження психічного здоров'я військовослужбовців : монографія. Хмельницький, 2004. 323 с.

Отримано 05.02.2018

